

ZAMONAVIY TA'LIM SHAROITIDA O'QITUVCHINING DIVERGENT FIKRLASHINI RIVOJLANISH ORQALI MALAKASINI OSHIRISH TIZIMI

Adizova Nigora Baxtiyorovna,
Buxoro davlat Pedagogika instituti dotsenti

Annotatsiya: Bu maqolada zamonaviy ta'lim sharoitida o'qituvchining divergent fikrlashini rivojlanish orqali malakasini oshirish tizimi, yosh avlodni jamiyat taraqqiyoti uchun zarur bo'lgan bilimlarni chuqur egallashi va ko'nikmalarga ega bo'lishi haqida fikr mulohazalarni keltirilganman.

Kalitso'zlar: divergent, diagnostik, prognostik, ijodkorlik, intellektual, kontseptsiya, identifikatsiya, diqqat, idrok, assotsiatsiyalar jarayoni, tafakkur, assotsiatsiya.

СИСТЕМА ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ ПЕДАГОГА ЧЕРЕЗ РАЗВИТИЕ ДИВЕРГЕНТНОГО МЫШЛЕНИЯ В СОВРЕМЕННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УСЛОВИЯХ

Адизова Нигора Бахтиёровна,
доцент Бухарского государственного педагогического института

Аннотация: В данной статье представлены мнения о системе повышения квалификации учителя через развитие дивергентного мышления в условиях современного образования, глубокого приобретения молодым поколением знаний и умений, необходимых для развития общества.

Ключевые слова: дивергентный, диагностический, прогностический, творчество, интеллектуальный, концепт, идентификация, внимание, восприятие, процесс ассоциаций, мышление, ассоциация.

THE SYSTEM FOR IMPROVING TEACHER'S SKILLS THROUGH DEVELOPMENT OF DIVERGENT THINKING IN MODERN EDUCATIONAL CONDITIONS

Adizova Nigora Bakhtiyorovna,
Bukhara State Pedagogical Institute Associate Professor

Annotation: In this article, I present opinions about the system of improving the teacher's qualifications through the development of divergent thinking in the conditions of modern education, the young generation's deep acquisition of knowledge and skills necessary for the development of society.

Key words: divergent, diagnostic, prognostic, creativity, intellectual, concept, identification, attention, perception, process of associations, thinking, association.

Kirish. Mamlakatimizda o'tgan yillar davomida boshlang'ich sinf o'qituvchilarning malakasini oshirish muammosiga turlicha qarashlar mavjud bo'lib, bu ham jamiyat tomonidan o'qituvchiga qo'yilayotgan turli talablar bilan bog'liq va bu talablar, o'z navbatida, ilgari surilgan ta'lim maqsadlariga ham bog'liqdir.

O'qituvchilar ega bo'lishi kerak bo'lgan ko'nikmalar orasida quyidagilar ajralib turadi: diagnostik va prognostik, tashkiliy va tartibga solish, nazorat va tuzatish. Bu malakalar pedagogning funksional kompetensiyasi uchun zarur edi. O'qituvchi u yoki bu me'yorni o'zlashtirish o'zlashtirish yo'lga o'tdi. Bu me'yorning mazmuni qat'iy ilmiy xarakterga ega bo'lishi (ya'ni pedagogik faoliyatning ma'lum qismi bilan chegaralanishi) va keng pedagogik amaliyot bilan qabul qilinishi, tasdiqlanishi" tamoyili e'lon qilindi.

Va bu tabiiy edi, chunki. umuman ta'lim, maktabdan tortib, oliy o'quv yurtidan keyingi mutaxassislarni tayyorlashgacha, ta'limga mas'ul bo'lgan boshqaruv tuzilmalarining ko'rsatmalariga qat'iy rioya qilish ehtimoli ko'proq edi. Buni malakaviy xarakteristikalar, o'quv rejaları va rejaları, g'oyaviy munosabatlar va boshqa usullar bilan tasdiqlaydi. «Asosiylarni o'rgatish, nima to'g'ri va nima noto'g'ri ekanligini, nimani bilish kerak va nima bo'lmasligi kerak, chunki o'qituvchining vazifasi o'qitish va muammolarni muhokama qilmang yoki saylovlarni taklif qilmang». Bu gumanist psixolog K. Rojersning tezisi, lekin u eng yaqin voqelikni aks ettiradi. Xuddi shu muallif shunday yozadi: «Biz ta'limda mutlaqo yangi vaziyatga duch kelmoqdamiz, bunda ta'limning maqsadi, agar biz omon qolmoqchi bo'lsak, o'zgarish va o'rganishga yordam berishdir va bilimlari odam o'rganishni

o'rgangan, o'zgarishni o'rgangan odamdirdir. Hech qanday bilim ishonchli emasligini, faqat bilimlarni izlash jarayoni ishonchlilik uchun asos bo'lishini aniq tushunadi». Bu so'zlar yurtimizdagi ta'lim-tarbiyaning bugungi ahvolidan kam emas. Binobarin, pedagog kadrlar malakasini oshirish tizimi shunga mos ravishda o'zgartirilishi kerak.

Adabiy manbalar tahlili shuni ko'rsatadiki, bu muammo ko'plab mamlakatlarga xosdir. XX asrning ikkinchi yarmida. ko'pgina G'arb mamlakatlarida maktab ta'limini har tomonlama modernizatsiya qilish bo'yicha keng ko'lamli loyihalar amalga oshirildi. Biroq, ular kutilgan samarani bermadi. Maxsus tadqiqotlar o'tkazildi, natijada kasbiy rivojlanish birinchi navbatda o'qituvchining pedagogik pozitsiyasini o'zgartirish bilan bog'liq bo'lishi kerakligi aniqlandi, chunki ularning aksariyati hali ham avtoritar aloqa uslubi va reproduktiv ta'limga qaratilgan. O'quvchilar ta'lim jarayonining teng huquqli ishtirokchilari sifatida ko'rib chiqiladigan holatlar juda kam uchraydi. O'qituvchining pedagogik pozitsiyasini o'zgartirish plyuralizmga imkon beradigan va samarali o'rganishga imkon beradigan divergent fikrlash shakllangan taqdiridagina mumkin bo'ladi.

Mavzuga oid adabiyotlarning tahlili. Rivojlanish, Dj. Levingerning fikriga ko'ra, shaxsning mavjudligining asosiy usuli bo'lib, uni biron bir vaqt bilan cheklab bo'lmaydi, lekin shaxsning butun hayoti davomida amalga oshiriladi. Shaxsning intellektual, axloqiy rivojlanish darajasi qanchalik yuqori bo'lsa, uning o'zini o'zi takomillashtirish qobiliyati shunchalik ko'payadi. Muallifning fikricha, o'qituvchining shaxsiy salohiyatini rivojlantirish asosan oliy o'quv yurtidan keyingi ta'lim davrida malaka oshirish tizimi doirasida hal qilinishi kerak.

E.V. Bondarevskaya zamonaviy o'qituvchi mustaqil ijodkorlik, pedagogik muammolarni ilmiy tahlil qilish, ta'lim jarayonini takomillashtirishning mualliflik dasturlari va usullarini ishlab chiqish qobiliyatiga ega va bo'lishi kerak deb hisoblaydi. "Ammo ijodiy qobiliyat va ko'nikmalarni rivojlantirish uchun ijodkorlikka o'rgatish dasturini amalga oshirish zarur". Konsepsiyada ushbu dastur universitetda talabalarni tayyorlash bilan bog'liq holda, ya'ni bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarni tayyorlash bilan bog'liq holda taqdim etilgan va ma'lum bir pedagogik tajribaga ega bo'lgan o'qituvchilar soni keltirib o'tilgan. Talabalar orasida pedagogik ijodiy faoliyat tajribasini shakllantirishga E.V. Bondarevskaya tomonidan belgilangan yondashuvlar ma'lum darajada amaliyotchi o'qituvchilarda ijodiy faoliyat tajribasini shakllantirish bilan bog'liq bo'lishi mumkin, ammo buning uchun ular boshqalarga mos ravishda o'zgartirilishi yoki bo'lishi kerak. tajriba to'plash uchun boshqa shartlarga mos ravishda aylantiriladi[1].

Bu borada maktablari o'qituvchilari o'rtasida olib borilgan tadqiqot alohida qiziqish uyg'otadi. O'qituvchilarning javoblari tahlili shuni ko'rsatadiki, ular o'qituvchining ijodkorligi haqida juda kam tasavvurga ega. Ular asosan o'zlarining va boshqalarning muvaffaqiyatli tajribasini takrorlashga, kasbiy vazifalarni malakali bajarishga qaratilgan. Ijodkorlik esa o'qituvchi shaxsining ko'p qirrali namoyon bo'lish imkoniyatini nazarda tutadi. Ammo ko'pgina o'qituvchilar o'zlariga bunday vazifani qo'yamaydilar. Shu bilan birga, ijodkorlikka bo'lgan ehtiyojni tashqaridan belgilash mumkin emasligi sababli, o'qituvchilarni rolli vaziyatlarga joylashtirish, ularni o'z martabalarini rejalashtirishga jalb qilish, diagnostik eksperimentlar o'tkazish orqali uning paydo bo'lishi uchun sharoit yaratish kerak, bunda bo'shliqni baholash mumkin. Ijodkorlikni rivojlantirishning eng muhim subyektiv shartlaridan biri, o'qituvchi obrazlari va sezgilari, muammolarni ko'rish, moslashuvchanlik, mustaqillik va tanqidiy fikrlash, intellektning konformizmga qarshiligi, faoliyatni baholash qobiliyati va hokazolarni, ya'ni, ijodkorlik mashg'ulotlarini tashkil etish mumkin bo'lgan keng ko'lamli sohalarni ko'ra bilishi kerak[2].

Tadqiqot metodologiyasi.

Bugungi kunga kelib, o'qituvchilarning malakasini oshirishning uchta o'zaro bog'liq bosqichini ajratib ko'rsatish mumkin: maktabda ishlash, malaka oshirish institutidagi mashg'ulotlar, shaxsiy o'zini o'zi anglash va o'z-o'zini tarbiyalash.

Birinchi bosqich faoliyatning ikkita o'zaro bog'liq yo'nalishining mavjudligini o'z ichiga oladi: birinchidan, ijodkorlikka bo'lgan ehtiyojning paydo bo'lishi uchun shart-sharoitlarni yaratish va uni rivojlantirish uchun shart-sharoitlarni yaratish, ikkinchidan, o'qituvchilar bilan ularning kasbiy malakasini oshirish bo'yicha ishlarni tashkil etish. Bu yo'nalishlarning ikkalasi ham maktab ma'muriyati, uslubiy birlashmalar, ijodiy guruhlar doirasi ko'magida amalga oshirilishi mumkin. Bizning fikrimizcha, bu ish turli shakllarda bo'lishi kerak, xususan: pedagogik ishda tajriba almashish uchun doimiy seminar tashkil etish, ta'lim va tarbiyaning zamonaviy usullari bo'yicha fikrlarni muhokama qilish, konstruktiv va uslubiy ilg'or sinov darslarini ishlab chiqish, pedagogik madaniyat darajasining diagnostikasini o'tkazish, yangi bilimlarni pedagogiklashtirish usullari va ko'nikmalariga

o'rgatish[3].

Maktabda o'tkaziladigan seminarlarda haqiqiy pedagogik tajribaga yaqin tanlangan nazariy material o'qituvchini amaliyotda yuzaga keladigan qiyinchilik va qarama-qarshiliklarni mustaqil ravishda tushunishga va o'rganishga osonlikcha undaydi, albatta, seminar sharoitida faqat haqiqiy faoliyatni taqlid qilish mumkin. Biroq, tajriba shuni ko'rsatadiki, o'qituvchi, agar u o'z ishiga nisbatan tegishli kasbiy va shaxsiy pozitsiyani rivojlantirsa, ularni haqiqiy pedagogik jarayonga ko'p qiyinchiliksiz o'tkazadi.

Xuddi shu seminarlarda o'qituvchilar pedagogik madaniyat darajasini rivojlantirishning o'z-o'zini tashxislash usullarini o'zlashtiradilar, bu bizning fikrimizcha, o'z-o'zini rivojlantirish uchun eng jiddiy rag'batlardan biridir. S.G.Vershlovskiy shunday yozadi: "Maktablarning eng yaxshi pedagogik jamoasining tajribasi bizni ishontiradiki, yosh mutaxassisning o'quv va sinfdan tashqari ishlarini tahlil qilish va uni takomillashtirish yo'llarini belgilash jarayonida yangi o'qituvchilarni tahlil qilish usullari bilan qurollantirishga alohida e'tibor qaratiladi. Ularning rivojlanishi yosh mutaxassislar tomonidan ularning tayyorgarligi va shaxsiy fazilatlarini obyektiv baholashning muhim sharti bo'lib xizmat qiladi. Natijada, yangi o'qituvchilar tomonidan o'z-o'zini takomillashtirish dasturini ishlab chiqish uchun asoslar yaratiladi. Bunday holda, bunday dastur yosh o'qituvchining o'z mehnat faoliyatida mutlaqo aniq o'zgarishlarni amalga oshirish, ma'lum bir kasbiy ahamiyatga ega bo'lgan fazilatlarini rivojlantirish niyati sifatida tushuniladi». Bunga shuni qo'shamizki, birinchidan, biz nafaqat yosh mutaxassislar, balki ma'lum ish tajribasiga ega o'qituvchilar haqida ham gapirishimiz mumkin, chunki «to'rt guruh o'qituvchilarining fikrlarini taqqoslash (pedagogik ish tajribasi 5, 10, 20 va 20 yildan ortiq) amaliy pedagogik faoliyat tajribasi pedagogik madaniyatning mohiyatini tushunishga sezilarli ta'sir ko'rsatmasligini ko'rsatdi», ikkinchidan, o'qituvchilarning pedagogik madaniyatini o'rganish dasturlari va usullarini ishlab chiqish va ulardan foydalanish, o'z-o'zini o'rganish uchun katta hajmli va yetarlicha ilg'or vositalarning mavjudligidir[4].

O'zlariga qo'yiladigan talablarning yangi darajasi o'qituvchilarni o'z malakalarini oshirishning ikkinchi bosqichiga tayyorlaydi, deb taxmin qilish tabiiydir, "Amaliyot shuni ko'rsatadiki, kasbiy mahoratni oshirishning haqiqiy pedagogik tartibi maktabda o'qituvchi tomonidan, o'zining har tomonlama ma'lumotlari orqali shakllanadi.

Biz mutlaqo boshqacha pedagogik madaniyat, o'qituvchilar tomonidan yangi pedagogik fikrlashni o'zlashtirish, ta'limning yangi paradigmasini va ta'limdagi yangi pozitsiyani ishlab chiqish haqida gapirishimiz kerak. Pedagogik tajribani integratsiyalash, tabaqalashtirish, ixtisoslashtirish, ruxsat berish ushbu bosqichning asosiy tamoyillari sifatida tan olingan. Integratsiya individual ta'lim jarayonlarini o'rganishdan o'qituvchining dunyoning yaxlit pedagogik rasmini shakllantirishga o'tishni anglatadi. Differensiyalash uzluksiz ta'limning ko'p bosqichli dasturlarini, ularni o'qituvchi tomonidan erkin tanlash va uzluksiz kasbiy tayyorgarlikni maksimal darajada individuallashtirishni nazarda tutadi. Ixtisoslashuv umumiy pedagogik, psixologik, maxsus fan va uslubiy tayyorgarlikning maxsus tarmoqlarini o'z ichiga oladi. Pedagogik tajribaga ruxsat berish prinsipi o'qituvchi «bilishi kerak bo'lgan narsalarni» o'rgatishni emas, balki u allaqachon erishgan ijobiy narsalarni rivojlantirishni nazarda tutadi va uning pedagogik faoliyatining asl, individual ijodiy boshlanishini tashkil qiladi[5].

Tahlil va natijalar.

Malaka oshirishda ijobiy natijalarga erishish uzluksiz pedagogik ta'lim tizimida o'qituvchi shaxsi bilan o'zaro munosabatlarni tashkil etishga, shuningdek, asosan, shaxsning o'zini-o'zi tashkil etishi, o'z-o'zini rivojlantirishi, o'z-o'zini tarbiyalashiga bog'liq".

Malaka oshirishning uchinchi bosqichi ikkinchi bosqichning tabiiy davomi bo'libgina qolmay, balki "uzluksiz pedagogik ta'lim tizimining muhim dastaklarini o'z ichiga olgan holda" uning muvaffaqiyatli borishini ham belgilaydi.

Hozirgi vaqtda uzluksiz ta'lim shaxsiy rivojlanish tamoyili sifatida qaralmoqda. «Uzluksiz ta'lim - bu shaxsni shakllantirish tamoyili bo'lib, u har qanday yoshdagi odamlarga ochib berishi va insonga butun umri davomida hamroh bo'lish, uning doimiy rivojlanishiga hissa qo'shishi, o'z rivojlanishiga hissa qo'shishi kerak bo'lgan bunday ta'lim va tarbiya tizimlarini yaratishni belgilaydi.

O'z-o'zini tarbiyalash bilan bog'liq muammolar ko'plab olimlar: o'qituvchilar va psixologlar tomonidan turli jihatlarida ko'rib chiqilgan.

Agar biz rus psixologiyasida insonning o'z-o'zini tarbiyalashga bo'lgan istagini talqin qilishga murojaat qilsak, bu, qoida tariqasida, o'z taqdirini o'zi belgilash va o'zini o'zi anglash kabi tushunchalar bilan bog'liqligini va ko'pincha ularning turli kombinatsiyalarida ekanligini ko'ramiz.

S.L.Rubinshteyn bevosita shaxsning o'zini o'zi belgilashi haqida gapirib, uni shaxsning muhim xususiyati, uning yetukligining ko'rsatkichi deb hisoblab, uning tashqi dunyo bilan real o'zaro munosabatlar tizimidagi «sifat ishonchliligini» ochib berishda, uning o'zini o'zi belgilashda ifodalangan. O'zining hozirgi holati va harakatlarini istalgan va real kelajak nuqtai nazaridan anglash va o'tmishda erishilgan narsalarni baholash orqali ma'lum bir munosabatlar tizimi uchun ma'lum bir vaqtda o'zini, boshqacha qilib aytganda, o'z taqdirini o'zi belgilash kelajakda kim bo'lishni xohlayotgan bo'lish uchun hozirgi paytda nima qilish kerakligini tushunishni o'z ichiga oladi». Shuningdek, u «insonning imkoniyatlari va imkoniyatlari amalga oshmasa, kar bo'lib qoladi va o'ladi, inson o'z mehnati mahsulida xolisona, xolisona ro'yobga chiqsagina, ular orqali o'sib boradi va shakllanadi», deb ta'kidlagan. Muhimi, inson o'zining faol harakatlari bilan atrof-muhitning haddan tashqari kuchli ta'siriga qarshi turish orqali yoki turli rollarda o'zini sinab ko'rish orqali uning ijobiy ta'siriga hissa qo'shish orqali o'z mohiyatini ochib beradi.

Pedagogik adabiyotlarda o'z-o'zini tarbiyalash jarayoni o'z-o'zini tarbiyalashning ajralmas qismi sifatida qaraladi, ya'ni o'z shaxsini kasb egasi sifatida takomillashtirish ustida ongli mehnat; shaxsning individual o'ziga xos xususiyatlarini pedagogik faoliyat talablariga moslashtirish, kasbiy kompetentsiyani doimiy ravishda takomillashtirish va shaxsning g'oyaviy-axloqiy va boshqa ijtimoiy xususiyatlarini doimiy ravishda takomillashtirish. O'qituvchining kasbiy o'zini o'zi tarbiyalashining asosiy natijasi uning shaxsiy fazilatlarini va kasbiy faoliyati o'rtasidagi optimal muvofiqlikdir.

O'z-o'zini tarbiyalash faoliyatiga bunday yondashuv olimlarga muammoni tushunishning tor doirasidan tashqariga chiqishga imkon beradi, uni umuman shaxsning shakllanishi va xususan uning ma'naviy ehtiyojlari bilan bog'laydi. «Agar o'z-o'zini tarbiyalash deganda biz asosan bilimlarni mustaqil egallashni tushunsak, intellektual o'z-o'zini tarbiyalash o'z-o'zini tarbiyalash bilan to'liq mos kelmaydi. Bunda intellektual o'z-o'zini tarbiyalash tushunchasi o'z-o'zini tarbiyalash tushunchasidan kengroqdir, chunki u bilim olishdan tashqari, intellektual sifat va qobiliyatlarni rivojlantirishni ham o'z ichiga oladi», deb yozadi A.Ya.Aret, shuning uchun o'z-o'zini tarbiyalash, o'z-o'zini tarbiyalash bilan umumiy xususiyatga ega bo'lsa-da, o'ziga xos maqsadlari, mazmuni, rivojlanish jarayoniga ega. Shuning uchun A.K.Gromtseva o'z-o'zini tarbiyalashning uchta darajasini ajratadi: stixiyali, maqsadli va tizimli. S.B.Elkanov o'qituvchiga o'z shaxsiyatiga ta'sir o'tkazish imkonini beruvchi texnikaning uch guruhini ajratib ko'rsatdi: o'zini-o'zi ma'lumot olish, o'z-o'zini rag'batlantirish va o'z-o'zini tashkil etish.

Malaka oshirishning zamonaviy tushunchasi kasbiy madaniyat darajasini oshirish bilan chambarchas bog'liq ekanidan kelib chiqib, bizningcha, o'qituvchilar o'z-o'zini tarbiyalash jarayonida ana shu o'ziga xos qobiliyatni rivojlantirishga alohida e'tibor qaratishlari lozim, chunki. uning tabiiy ravishda rivojlanishining yuqori darajasi o'z shaxsiyatiga ta'sir qilish usullarining yuqoridagi barcha guruhlarini birlashtiradi, ularga mazmunli, to'liq, yaxlit xususiyat beradi. O'z-o'zini ongli ravishda tartibga solish uchun ichki motivatsiyaning mavjudligi, o'zini o'zi boshqarish mexanizmiga ega bo'lish, shuningdek, o'zini o'zi boshqarishning asosiy, joriy va operatsion darajalarini shakllantirish o'qituvchining malakasini oshirishga yordam beradigan zarur shartlardir.

Yuqoridagi barcha fikrlarni tahlil qilib, biz ularda bitta muhim birlashtiruvchi xususiyatni ko'ramiz - shaxsning faol bilimga munosabati va nafaqat obyektiv dunyoni, balki o'zini ham o'zgartirish professional o'sish, o'z mohiyatini ochish, tarjima qilishning zaruriy shartidir.

Xulosa. Bizning jiddiy iqtisodiy va ijtimoiy o'zgarishlar davrida, olimlar tomonidan turli yillarda insonning nafaqat bajariladigan kasbiy mashg'ulotlariga, balki ijtimoiy mavjudot sifatidagi ijtimoiy rolga faol va mas'uliyatli munosabatda bo'lish zarurligi to'g'risidagi bu bayonotlar. shaxsning o'z rivojlanishi va o'zini-o'zi takomillashtirish nafaqat dolzarb bo'lib tuyuladi, balki o'qituvchining malakasini oshirish jarayonida o'z-o'zini tarbiyalashning chuqur ma'nosini yaxshiroq tushunish uchun juda zarurdir.

Universitet ta'limidagi kamchiliklarni qoplash yoki kasbiy faoliyatning o'zgaruvchan sharoitlariga tayyorgarlikdan ko'ra, o'qituvchining o'z-o'zini tarbiyalash mazmunini kengroq ko'rib chiqish maqsadga muvofiqlikdir. Bundan tashqari, o'z-o'zini tarbiyalashning kasbiy kompetentsiyani shakllantirishga ta'siri, bilimning tor kasbiy yo'nalishini yengib o'tish va shaxsning umumiy madaniy qadriyatlarga bog'langanligi, zamonaviy ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlarga moslashishi darajasiga qarab ijodkorlikni rivojlantirishdir. O'z-o'zini tarbiyalash jarayoni, bizningcha, o'qituvchini insonparvarlik madaniyati bilan doimiy ravishda tanishtirishni, uni kasbiy mehnatning muqarrar natijasi bo'lgan bilim va qiziqishlarning biryozlamaligidan ozod qilishni nazarda tutishi kerak. Shu bilan birga, o'z-

o'zini tarbiyalash jarayonida umumiy pedagogik tayyorgarlikning ahamiyatini e'tiborsiz qoldirmaslik kerak. Bugungi kunda ijod kunining haqiqiy erkinligini qo'lga kiritgan o'qituvchi oldida shaxsiy mas'uliyat bir necha barobar ortib bormoqda. Mustaqil tanlov uchun javobgarlik. Va, ehtimol, bu tanlovning eng qiyini mintaqaviy mazmun va mintaqaviy pedagogik vositalarni aniqlashdir. Va bu yerda o'qituvchi metodlarning hammuallifidan ularning muallifiga aylanadi, ya'ni o'zini o'qituvchi-olim pozitsiyasida topadi. Bunday haqiqiy vaziyat o'qituvchidan, jumladan, o'z-o'zini tarbiyalash nuqtai nazaridan juda jiddiy tayyorgarlikni talab qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Арет А.Я. Основные положения теории самовоспитания. - Фрунзе, 1963. -148 с.
2. Бондаревская Е.В. Личностно-ориентированное образование: опыт разработки парадигмы. - Ростов н/Д, 1997. - 28 с.
3. Вершловский С.Г. Общее образование взрослых: стимулы и мотивы. - М.,
4. Громцева А.К. Самообразование как социальная категория. - Л., 1976. -88
5. Елканов С.Б. Профессиональное воспитание учителя. - М., 1986. - 143 с.
6. Рубинштейн С.Л. О мышлении и путях его исследования. - М., 1958.- 147 с.